

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K povinnosti spotřebitele vrátit dárky z předváděcí akce

V souvislosti s předváděcími akcemi už jsme byli nuceni zvyknout si na mnohé, počínaje přemrštěnou cenou jednotlivých výrobků a konče třeba fyzickým donucením k podpisu nevýhodné smlouvy. Ačkoliv nelze samozřejmě tvrdit, že nekalých praktik a jiných porušení zákona se dopouštějí nutně všichni, přece jen je často velice těžké ubránit se této myšlence a nestigmatizovat tento způsob prodeje jako celek. O předváděcích akcích by potom bylo samozřejmě možné napsat celé knihy, nicméně pro účely tohoto článku se zaměřím pouze na jeden aktuální problém, se kterým se poměrně často setkávám, totiž na „povinnost“ spotřebitele vrátit dárky.

Můžeme si představit následující modelovou situaci: Spotřebitel pln optimismu jde na předváděcí akci a na ní uzavře kupní smlouvu na nějaký předražený přístroj, např. v ceně 40 000,- Kč, k čemuž dostane „hodnotné dárky“ v ceně 5 000,- Kč. Kupní smlouva obsahuje kromě sta jiných také toto ustanovení: *„Kupující a prodávající si tímto výslovně ujednávají, že jsou-li se zbožím poskytovány dárky, je darovací smlouva mezi prodávajícím a kupujícím uzavřena s podmínkou, že dojde-li k využití práva kupujícího odstoupit od této smlouvy, darovací smlouva pozbývá účinnosti odstoupením od této smlouvy a kupující je povinen spolu s vráceným zbožím vrátit i poskytnuté dárky.“* Poté se spotřebitel vrátí se „skvělým nákupem“ domů a po ohnivé debatě se svým protějškem se rozhodne, že od kupní smlouvy odstoupí a dárky si ponechá. Když potom vše uskuteční, prodávající z předváděcí akce se ozve a na základě výše uvedeného ustanovení požaduje zpět i své dary, má na toto právo? Argumentovat se zde dá dobře na obě strany, my však začneme nejdříve tím, co je ve prospěch spotřebitele.

Pro obecnější a ucelenější pohled na věc je zaprvé možné zmínit, avšak bez nějakého zásadního dopadu na právní řešení dotčeného případu, že i darovací smlouva může být smlouvou spotřebitelskou ve smyslu § 52 odst. 1 občanského zákoníku (dále také „OZ“). V takové situaci je to nepochybně vztah mezi spotřebitelem a podnikatelem, který při darování zcela jistě jedná v rámci své obchodní činnosti, neboť očekává, že onen dar mu pomůže přesvědčit spotřebitele o koupi jiného výrobku, přičemž dar celkově předává v souvislosti se svým podnikáním (je to vlastně i jistá vizitka a reklama pro budoucí obchody s obdarovanými a dalšími spotřebiteli). Pokud k tomuto přičteme skutečnost, že onen předražený přístroj má potom daleko menší cenu než zmíněných 40 000,- Kč (zde se často bude jednat o nekalou obchodní praktiku dle zákona o ochraně spotřebitele, popř. o některý z trestných činů), a stejně tak skutečnost, že ani „hodnotné dárky“ nebudou v ceně 5000,- Kč, ale spíše v řádu stokorun, musí nám být jasné, že prodávající nejsou většinou žádnými filantropy, nýbrž zcela chladně kalkulujícími obchodníky.

Nyní se ale vrátíme k výše citovanému znění obchodních podmínek a k občanskému zákoníku. Ohledně výše uvedeného ustanovení kupní smlouvy, dle platného práva se v podstatě jedná o rozvazovací podmínku ve smyslu § 36 odst. 2 občanského zákoníku, neboť pokud bude splněna nějaká podmínka (pokud spotřebitel odstoupí od koupě přístroje), následky již nastalé pominou (tedy darovací smlouva se ruší). Vše se tedy odehrává přes rozvazovací podmínku ve smyslu § 36 odst. 2 občanského zákoníku, tedy přes jinak zcela legální a zákonem danou možnost, nicméně za daných okolností se jedná o sankci pro spotřebitele, který kvůli svému odstoupení od kupní smlouvy přijde i

o část svého majetku (původně daru).

V tomto momentu se dostáváme ke znění § 57 občanského zákoníku, podle něhož spotřebitel smí odstoupit od kupní smlouvy bez uvedení důvodu a bez jakékoliv sankce. Pokud potom spotřebitel od kupní smlouvy ve 14 dnech opravdu odstoupí, zrušení darovací smlouvy, na jejímž základě dostal dary, je pro něj sankcí, která je výslovně spojena s odstoupením od kupní smlouvy. Platí totiž, že *„spotřebiteli, jestli odstoupíš od koupě, vrátíš dary.“* V tomto směru je nutné pamatovat na to, že darovací smlouva se často stává účinnou již na předváděcí akci při samotném aktu darování a již v tento moment je obdarovaný spotřebitel vlastníkem. Předmětný dar se tedy stává jeho majetkem (někdy méně, někdy více hodnotným), nicméně později na základě odstoupení od kupní smlouvy o tento dar, tj. o tento svůj majetek, přichází.

Na tomto nemůže změnit nic ani skutečnost, že spotřebitel se vším při podpisu kupní smlouvy souhlasí, když lze jen odkázat na § 55 odst. 1 občanského zákoníku, podle něhož by se ujednání spotřebitelských smluv neměla odchylovat od zákona v neprospěch spotřebitele. V této souvislosti se lze domnívat, že pokud § 57 občanského zákoníku zakazuje spotřebitele sankcionovat spotřebitele za odstoupení od smlouvy, přičemž prodávající se se spotřebitelem *„dohodnou“*, že tento zákaz budou ignorovat, jedná se o absolutně neplatné ujednání. Ačkoliv se toto může v mnohých případech jevit vůči prodávajícím nespravedlivé, mají i oni možnost změnit svou obchodní strategii, nehledě na náležitosti vůle při činění těchto právních úkonů, když *„darovat“* jsou často ochotni jen při koupi několiknásobně předražených výrobků. V tomto směru lze ostatně připomenout nakonec i přílohu č. 1 písm. s) zákona č. [634/1992](#) Sb. o ochraně spotřebitele, které doslova říká, že *„obchodní praktiky jsou vždy považovány za klamavé, pokud podnikatel uvádí u výrobku nebo služby slova „gratis“, „zdarma“, „bezplatně“ nebo slova podobného významu, pokud spotřebitel musí za výrobek nebo službu vynaložit jakékoli náklady, s výjimkou nezbytných nákladů spojených s reakcí na nabídku, s převzetím výrobku nebo služby nebo jejich doručením.“* Pokud bychom se potom na náš případ podívali opačně v tom směru, že aby spotřebitel obdržel onen dar v hodnotě 5000,- Kč, musí zaplatit 40 000,- Kč za jiné zboží (pravda, že nikoliv za dar samotný), lze o spáchání správního deliktu nekalé praktiky minimálně uvažovat. Následky případné neplatnosti právního úkonu ve smyslu § 39 OZ (rozpor se zákonem o ochraně spotřebitele pro spáchání nekalé praktiky) potom ponechme v tomto příspěvku stranou.

Pokud bychom se na druhou stranu měli vžít do role zejména těch poctivých podnikatelů, lze na jejich obranu uvést například toto. Zprv se může jednat o běžnou obchodní strategii, kdy i prodávající předraženého výrobku může mít skutečnou vůli něco darovat, pokud pro něj celkově daná situace přinese zisk. Co se týče oné sankce ve smyslu § 57 OZ, výše uvedená argumentace není zcela přiléhavá, když ve skutečnosti se spotřebitel po vrácení dáreků nedostane takzvaně *„do mínusu“* oproti stavu, který předcházal uzavření daných smluv, tj. smlouvy kupní a smlouvy darovací. Ve své podstatě tak možná vrátí koupené i darované zboží, to však bude vše a ze svého původního majetku nic neztratí. V tomto směru je tedy dárek spíše jistou motivací ke koupi a následně i k tomu, aby spotřebitel danou kupní smlouvu nezrušil, což podnikateli přinese zisk a spotřebiteli něco navíc, tedy něčím, co plně odpovídá ekonomické stránce právních vztahů. Možné jsou ale i jiné varianty, například když spotřebitel odstoupí od kupní smlouvy dříve, než darovací smlouva nabude své účinnosti a než dostane své dárky. Ani zde by nebylo zcela přesné hovořit o sankci ve smyslu § 57 OZ. Připočteme-li k tomu nakonec zásadu autonomie vůle a spotřebitelův souhlas s takovým postupem, pravda poněkud oslabené dosti striktním zněním § 55 odst. 1 OZ, nemusí být věc zdaleka bez otazníků.

Ohledně mého osobního názoru, musím přiznat, že zprvu jsem byl neochvějně přesvědčen o variantě první, tedy o neoprávněnosti takového postupu prodávajících, nicméně protiargumenty lze najít poměrně silné a tak se zdá, že prodávající takto přece jen možná jednat mohou. Ani takový závěr však nemůže platit bez přihlídnutí k dalším detailům, tj. kdyby měl například spotřebitel vrátit i

dárky, jimiž byl přilákan na předváděcí akci a které tak měl dostat za účast samotnou.

JUDr. Martin Hout,
právník

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)